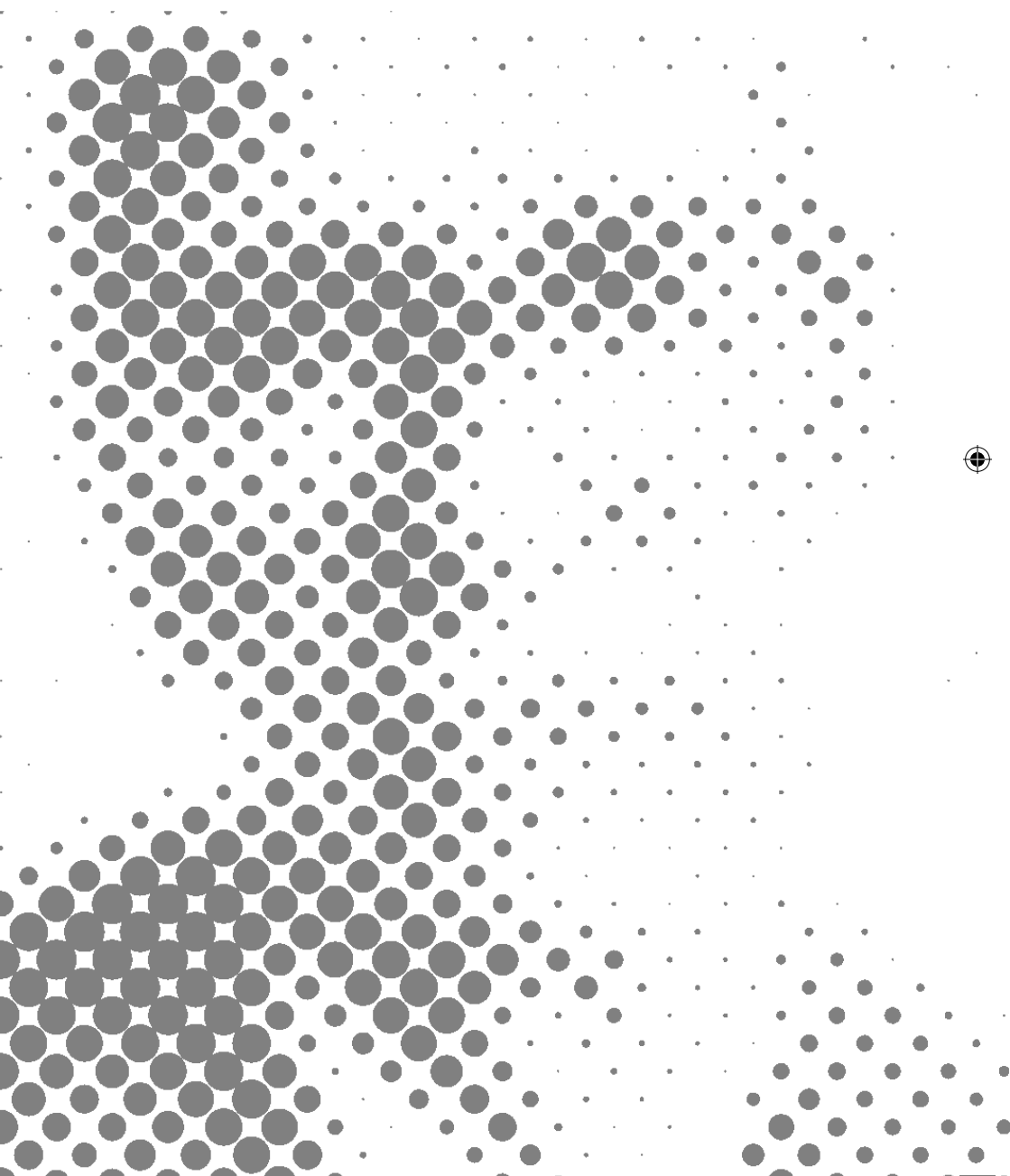

Uzasadnienia teorii sprawiedliwości
Dziedzictwo Johna Rawlsa

SEBASTIAN SZYMAŃSKI

Uzasadnienia teorii sprawiedliwości
Dziedzictwo Johna Rawlsa

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2018

Recenzenci: prof. dr hab. Jacek Hołówka
prof. dr hab. Tadeusz Szubka

Redakcja i korekta: Katarzyna Głowińska

Projekt okładki: Maryna Wiśniewska

Copyright © 2018 by Sebastian Szymański

Copyright © 2018 by Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa

Publikacja dofinansowana przez Wydział Artes Liberales
ze środków Hannah Arendt Prize uzyskanych w 1999 r.
przez Ośrodek Badań nad Tradycją Antyczną w Polsce
i Europie Środkowowschodniej Uniwersytetu Warszawskiego

ISBN 978-83-7383-988-5

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Wiślana 8 (róg Browarnej), 00-317 Warszawa
tel./faks 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)
Druk i oprawa: MCP, Marki

Spis treści

Podziękowania	9
Wprowadzenie	11
1. Uzasadnienie porównawcze – Amartya Sen	21
1.1. Do czego służy teoria sprawiedliwości?.....	21
1.2. Podejście transcendentálne i podejście porównawcze ..	23
1.2.1. Ilustracja: troje dzieci i flet	33
1.3. Przedmiot sprawiedliwości.....	36
1.4. Sprawiedliwość globalna	39
1.5. Elementy teorii sprawiedliwości.....	44
1.5.1. Rozum i emocje, obiektywność i bezstronność ..	44
1.5.2. Osoby i instytucje.....	48
Teoria wyboru społecznego	55
1.5.3. Obiektywność w teorii etycznej i bezstronność w teorii sprawiedliwości	60
Bezstronność zamknięta i otwarta	64
1.5.4. Racjonalność i inni	73
Usytuowanie i wiedza	73
Wielość bezstronnych racji.....	76
1.6. Publiczne rozumowanie i demokracja	81
1.6.1. Praktyka demokracji	86
1.7. Globalne gwarancje sprawiedliwości	91
1.8. Sen a Rawls	99
2. Uzasadnienie naturalistyczne – Ken Binmore	114
2.1. Od-Kantować Rawlsa	115
2.2. Ogólna charakterystyka stanowiska Binmore'a.....	117

2.3. Stabilność, efektywność, <i>folk theorem</i> i <i>fairness</i>	123
2.4. Nauka o moralności.	135
2.5. Równowaga i efektywność	144
2.6. Podstawy wzajemności.	150
2.7. <i>Folk theorem</i> raz jeszcze	154
2.8. Obowiązki i doskonała równowaga	161
2.9. Preferencje empatyczne	164
2.10. Geneza złotej reguły	170
2.11. Zasada użyteczności. Dlaczego nie?	180
2.12. Zasada zróżnicowania	189
2.13. Kilka normatywnych postulatów	198
2.14. Binmore a Rawls	203

3. Uzasadnienie radykalnie pluralistyczne –

Gerald A. Cohen	210
3.1. Punkty niezgody	211
3.2. Krytyka uzasadnienia konstruktywistycznego	214
3.2.1. Krytyka metodologii Rawlsa	215
3.2.2. Zastosowanie zasad sprawiedliwości	220
3.2.3. Motywacja jednostek	223
3.3. Ocalić sprawiedliwość przed konstruktywizmem	226
3.3.1. Uzasadnienie konstruktywistyczne a inne typy uzasadnienia w ujęciu Rawlsa	226
3.3.2. Funkcje umowy społecznej	232
3.3.3. Fundamentalne zasady normatywne i reguły regulujące.	238
3.3.4. Główny zarzut wobec konstruktywizmu	243
3.3.5. Silna wersja krytyki konstruktywizmu.	246
Wolności demokratyczne	247
3.3.6. Rozpowszechniona wersja krytyki konstruktywizmu i jej krytyka	249
3.3.7. Fakty i normy	251
Problem loterii naturalnej	256
3.3.8. Sprawiedliwość jako cnota instytucji społecznych	260

3.3.9. Sprawiedliwość a inne wartości: efektywność i równość	264
3.3.10. Sprawiedliwość a stabilność.	271
3.3.11. Czy sytuacja początkowa jest uzasadnieniem kontraktualistycznym?	273
3.4. Cohen a Rawls	279
Zakończenie	284
Bibliografia	293
Indeks nazwisk	300

Podziękowania

Pragnę złożyć podziękowania wszystkim, którzy wspierali mnie, kiedy pisałem tę książkę. Serdecznie dziękuję prof. Szymonowi Wróblowi, bez którego pomocy i życzliwości książka ta by nie powstała. Dziękuję również recenzentom, prof. Jackowi Hołowce i prof. Tadeuszowi Szubce, za wnikliwe recenzje i przyjazną krytykę, które pozwoliły mi udoskonalić pierwotną wersję pracy.

Oddzielne podziękowania kieruję do Władz Wydziału „Artes Liberales” Uniwersytetu Warszawskiego, które dofinansowały wydanie książki ze środków Hannah Arendt Prize uzyskanych w 1999 r. przez Ośrodek Badań nad Tradycją Antyczną w Polsce i Europie Środkowowschodniej Uniwersytetu Warszawskiego. Szczególne podziękowania składam prof. Jerzemu Axerowi.